

A
ROVARGYŰJTEMÉNY
LEÍRÁSA

2018.01.01.

BEVEZETÉS

Egy könyvtár, vagy például egy állatkert csak válogatásokat tud bemutatni abból, amit a világ összes könyve, vagy a Föld állatvilága *halmazok* magukban foglalnak. Egy rovargyűjtemény is csak szemelvényeket, illusztrációkat tartalmaz – még akkor is, ha pontosan meghatározott témakörbe tartozó rovarokat mutat be.

A rovarok a természet részei, a biológiai sokszínűség példái. A földi élet nem lenne olyan nélkülük, mint amilyenek ismerjük. Ezt a sokszínűséget meg kell őriznünk, de védeni csak azt tudjuk, amit ismerünk. Egy rovargyűjtemény ezen ismeretek megszerzéséhez tud hozzájárulni.

A Föld élőlényeit az egyedi azonosítás érdekében az ember már kezdetektől fogva nevekkkel különbözteti meg egymástól. A különböző nyelveken különböző elnevezések születtek esetleg ugyan arra az élőlényre. Az összehasonlíthatóság tudományos (és például kereskedelmi) igénye szükségessé tette a megnevezés szabályainak kialakítását, és egyúttal az élőlények rendszerezését is.

A rendszerrel szembeni követelmények:

- a nevek egyértelműek és állandók;
- egy adott, azonos jellemzőkkel rendelkező csoport csak egy kategóriába tartozhat;
- egy meghatározott élőlény nevéből következtetni lehessen a csoportjára, tulajdonságaira;
- a kategóriák (és meghatározásuk) állandóak legyenek.

Sokak próbálkozása után **Carl Linné** – latinosan Linnaeus - norvég botanikus fogalmazta meg a napjainkban használatos, mindenki által elfogadott rendszerezési elvet és elnevezési módszert. [**rendszer**tan]

AZ ÁLLATTAN FŐ RENDSZERTANI EGYSÉGEI

(A rendszer tudományos alapjait az iskolai biológia órákon tanítják.
Itt most csak a továbbiak megértése miatt foglalkozunk vele.)

A latin megnevezések a későbbiekben a fajnevek értelmezéséhez lesznek szükségesek. Minden szinthez tartozik egy Fő- (*Super-*) és egy Al- (*Sub-*) szint, a pontosabb meghatározás érdekében. Példaként néhányat - a latin szóvégződésekkel együtt - feltüntetünk. A további bontásokat – a teljesség igénye nélkül – halványabb betűkkel jelöltük.

Regnum = Ország

Animalum = Állatvilág

Divisio = Tagozat

Phylum = Törzs

Classis = Osztály

Ordo = Rend

Phamilia = Család (-IDEA)

Genus = Nem

Species = Faj (-SP)

Varietas = Változat

Aberratio = Eltérés

Superphamilia Öregcsalád (-OIDEA)

Supertribus Főnemzetség (-IDA)

Subphamilia Alcsalád (-INEA)

Subtribus Alnemzetség (-INA)

Subspecies Alfaj (-SSP)

A ROVAROK RENDSZERTANI BESOROLÁSA

Ország (Regnum): Állatok (Animalia)

Törzs (Phylum): Ízeltlábúak (Arthropoda)

Altörzs (Subphylum): Hatlábúak (Hexapoda)

Osztály (Classis): Rovarok (Insecta)

A ROVAROK ELNEVEZÉSE

Az a tudományág, amely az elnevezéssel foglalkozik, a **taxonomia**. Taxonnak nevezik az élőlények azonos csoportjába sorolt, és közös gyűjtőnévvel ellátott fajcsoportját, illetve egy adott fajt.

Az állatrendszertanban használt taxonneveket általában latin, ógörög vagy más eredetű szavakból, de többé-kevésbé a latin nyelv szabályaihoz igazodva képezzük. Általában egy szóból állnak (uninomen), kivétel a faj (species) neve, amely egy jelzett szóból (főnév) és egy jelzőből (melléknév) áll [kéttagú tudományos név], továbbá az alfaj (subspecies) neve amely egy főnévből és két melléknévből áll [háromtagú tudományos név].

A taxonómiai nevek szerves része az adott rovar tudományosan először leíró személyre való hivatkozás. Ez a hivatkozás úgy történik, hogy a faj neve után feltüntetjük a szerző vezetéknevét és az első leírás évszámát.

A ROVARGYŰJTEMÉNY JELLEMZŐI

Mint az Előszóban említettük, a gyűjtemények csak példákat tudnak bemutatni a világ sokrétűségéből, még akkor is, ha csak egy speciális témakörre koncentrálnak. Különösen igaz ez a rovarokat tartalmazó gyűjteményekre. A rovarok fajszaámukat és egyedszaámukat tekintve a földi élőlények több mint 50%-át teszik ki.

Az általános tematikájú – bemutató célú – rovargyűjtemény néhány ismertebb, gyakran elénk kerülő rovarfaj egyedeit tartalmazza, felüntetve a nagyobb rendszertani egységet is, amibe tartoznak.

A latin neveket keresőszóként használva, az interneten mind a rendszerben elfoglalt helyüket, mind a fajra jellemző ismereteket fel lehet – és érdemes – kutatni.

A gyűjtemény összeállításánál figyelembe vettük a 13/2001.(V.9.)KöM rendeletet a fokozottan védett és védett állatfajokról. Ebbe a körbe tartozó rovarokat a gyűjtemény nem tartalmaz.

A GYŰJTEMÉNY KEZELÉSE

A gyűjtemény preparált, rovartűre tűzött, vagy papírra ragasztott és úgy a dobozba helyezett, száraz rovarokat tartalmaz.

A száraz rovar törékeny, a dobozból való kivétele károsíthatja. Megszemlélése, tanulmányozása leginkább az üvegezett tetőn keresztül szabad szemmel, vagy nagyítóval javasolt.

Mint minden elhalt szerves anyagnak, ezeknek a preparátumoknak is vannak – az ember szempontjából - ellenségei.

- Nedves környezetben megjelennek a penészgombák. Ez ellen elsősorban úgy lehet védekezni, hogy száraz környezetet biztosítunk a gyűjteménynek.
- A közvetlen napfény hatására a rovarok elvesztik jellemző színeiket. Bár a befogástól a kész preparátumig is változik a természetes színük, igyekezzünk a gyűjteményt árnyékos helyen tárolni, esetleg szekrényben tartani.
- Vannak állatok, amelyek elhalt szerves anyagon élnek, az a táplálékuk. Ezeket dögevőknek nevezzük, és képviselőik a rovarok között is megtalálhatók. Legismertebb közülük a ruhamoly, aminek lárvája a gyapjút kedveli. A rovargyűjteményekre a Kis múzeumbogár – *Anthrenus olgae* – lárvája a veszélyes.

Ez is egy molyféle, a lárvája olyan kicsi, hogy a legkisebb résen is bemászik a rovardobozba, és ott a száraz rovarok belső részeit rágja ki, ezzel a preparátumot tönkreteszi. Rágásnyoma a rovar alatt megjelenő ürülék - szürke por - formájában fedezhető fel. Védekezés ellene a jól záródó doboz, a szükségesnél ritkább nyitogatás, és olyan anyag elhelyezése a dobozban, ami a behatolástól elriasztja. Ehhez elhelyeztünk egy üvegfialát az egyik sarokba, benne levendulaolajjal átitatott vattával. Célszerű a vattára időnként újabb adagot csöpögtetni, mert annak illatanyaga várhatóan elriasztja a lárvát a behatolástól. A már fertőzött preparátumot el kell távolítani a gyűjteményből, a többi megóvása érdekében

KIEGÉSZÍTÉS A 2018/001 GYŰJTEMÉNYHEZ

Az alábbi táblázat az ízeltlábúak törzsébe (Arthropoda), a rovarok osztályába (Insecta) tartozó rendeket sorolja fel, feltüntetve a becsült hazai előfordulásukat [A], és az ebben a gyűjteményben azokat képviselő egyedek számát [B]. A rendek elnevezése és sorrendje a rovtartannal foglalkozó tudomány fejlődése során változik. Ez a felsorolás egy állapotot rögzít, nem végleges és nem kizárólagos

Sorsz.	Magyar név	Latin név	[A]	[B]
1.	Félrovarok	Protura	6	
2.	Lábaspotrohúak	Diplura	10	
3.	Ugróvillások	Collembola	200	
4.	Pattanók	Machilidea	5	
5.	Pikkelykék	Lepismatidea	2	
6.	Kérészek	Emphemeroptera	50	
7.	Szitakötők	Odonata	50	
8.	Álkérészek	Plecoptera	40	
10.	Fogólábúak	Mantodea	1	
11.	Egyenesszárnyúak	Orthoptera	114	7
12.	Bőrszárnyúak	Dermaptera	6	1
13.	Fa- és portetvek	Psocoptera, Trogidae	30	
14.	Rágótetvek	Mallophaga	100	
15.	Hólyagoslábúak	Physopoda	180	
16.	Vérszívó tetvek	Anoplura	25	
17.	Bogarak	Coleoptera	10 000	20
18.	Legyezőszárnyúak	Strepsiptera	40	
19.	Hártyásszárnyúak	Hymenoptera	10 000	7
20.	Vízifátyolkák	Megaloptera	3	
21.	Recésszárnyúak	Neuroptera	138	
22.	Tevenyakú fátyolkák	Rhaphidioptera	43	
23.	Fátyolkák	Planiptera	2	

24.	Skorpiólegyek	Mecoptera	8	
25.	Kétszárnyúak	Diptera	4 000	4
26.	Bolhák	Aphanip-. Siphonoptera	40	
27.	Tegzesek	Trichoptera	15	
28.	Félfedelesszárnyúak	Hemiptera	700	8
29.	Egyformaszárnyúak	Homoptera	800	
30.	Lepkék	Lepidoptera	3 500	2

A gyűjteményben elhelyezett példányok

Sorsz.	Magyar név	Latin név	Rend
1.	Májusi cserebogár	Melolontha melolontha	17.
2.	Sárga cserebogár	Amphimallon solstitiale	17.
3/a/b/c	Aranyos virágbogár	Cetonia Aurata (variációk)	17.
4.	Tavaszi álganéjtűró	Trypocopris vernalis	17.
5.	Erdei álganéjtűró	Anoplotrupes stercorosus	17.
6/a/b	Hétpettyes katica	Coccinella septempunctata	17.
7.	Kétpettyes katica	Adalia bipunctata	17.
8.	Huszonkétpettyes katica	Thea vigintiduopunctata	17.
9.	Kék nünüke	Meloe violaceus	17.
10.	Búzös holyva	Ocypus olens	17.
11.	Amerikai csótány	Periplaneta americana	17.
12.	Közönséges csótány	Blatta orientalis	17.
13/a/b	Vérpettyes kabóca	Cercopis sanguinolenta	28.
14.	Kékszárnyú sáska	Oedipoda caerulea	11.
15.	Homoki sáska	Calliptamus barbarus	11.
16.	Olasz sáska	Calliptamus italicus	11.
17.	Földi poszméh	Bombus terrestris	19.
18.	mezei poszméh	Bombus agrorum	19.
19-	Kétsávos gyalogcincér	Dorcadion pedestre	17.
20.	Fekete gyalogcincér	Dorcadion aethiope	17.
21.	Lótücsök	Gryllotalpa gryllotalpa	11.
22.	Mezei tücsök	Gryllus campestris	11.
23.	Nyerges szöcske	Ephippigera ephippiger	11.
24.	Zöld lombszöcske	Tettigonia viridissima	11.
25.	Óriás fenyődarázs	Urocerus gigas	19.
26.	Lódarázs	Vespa crabro	19.
27.	Kecskedarázs	Paravespula vulgaris	19.
28.	Francidarázs	Polistes gallicus (+ fészek)	19.

29.	Házilégy	Musca domestica	25.
30.	Foltos zengőlégy	Lasipticus pyrastris	25.
31.	Közönséges zengőlégy	Syrphus ribesii	25.
32.	Közönséges öveslégy	Chrysotoxum festivum	25.
33.	Szúfarkas	Clerus multillarius	17.
34.	Szalagos méhézbogár	Trichodes apiarius	17.
35.	Verőköltő bodobács	Pyrrhocoris apterus	28.
36.	Lovagbodobács	Lygaeus equestris	28.
37.	Csíkos pajzsospoloska	Graphomosa lineatum	28.
38.	Vízi skorpió	Nepa cinerea	28.
39.	Közönséges karimáspoloska	Coreus marginatus	28.
40.	Bencepoloska	Raphigaster nebulosa	28.
41.	Tüskés címerospoloska	Picromerus bidens	28.
42.	Mórpoloska	Eurygaster maura	28.
43.	Csalán levélbogár	Dlochrysa fastuosa	17.
44.	Burgonyabogár	Leptinotarsa decemlineata	17.
45.	Homoki fülbemászó	Labidura riparia	12.
46.	Gyakori lopódarázs	Sceliphron destillatorium	19.
47.	Kis fehérsávós lepke	Neptis sappho	30.
48.	Kéksávós légivadász	Enallagma cyathigerum	7.
49.	Közönséges csüngőlepke	Zygaena loti	30.
50.	Gabonafutrinka	Zabrus tenebrioides	17.
51.	Sokpettyes virágbogár	Oxythyrea funesta	17.

Megjegyzés:

Az a/, /b, /c jelzetű egyedek variációk, vagy külön kibontott preparátumok a vonatkozó sorszámú rovarhoz.

A rovarrendek a bevezetőben említett rendszertani egységek alapján tovább bonthatók. Az egyes fajok pontos besorolására a magyar vagy latin nevük alapján az interneten rákeresve, megismerhető rendszertani helyük rend, család, faj részletességgel, valamint egyedi jellemzőjük, életmódjuk, és minden, amit a rovarról tudni érdemes.

0 - 0 - 0

Termékszám: 2018/001

